

Hejzlar, Gabriel

Ze soukromých sbírek antického umění

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1957, vol. 6, iss. E2, pp. 193-194

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109465>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

zemřelých a pohřebištích — vše především na podkladě archeologických dokladů. Zvláštní oddíl je věnován problému etruského jazyka, jak jej lze poznati asi v 10 000 náhrobních nápisů a v rukopisném textu na pásech mumiového obalu v Záhřebě a j., a metodám jeho luštění s uvedením hlavní literatury o něm a seznam asi 100 etruských slov sémanticky známých. Následuje stručný přehled o postupném novodobém poznávání Etrusků vykopávkami od 18. století; uvádějí se jména význačných etruskologů 19. století a základní díla jimi vydaná. E. Treskowová podává výsledek svého zkoumání etruské granulární techniky na špercích.

Druhá polovice (str. 53 n.) publikace je vlastní katalog exponátů, jež zpracovali profesor na universitě v Bernu H. Jucker a I. Jucker. Materiál byl na výstavě uspořádán do čtyř chronologických skupin: 1. mediteranní tradice a vlivy orientální, 2. archaické období a vztahy k ionské oblasti, 3. lokální školy a vliv řeckého umění v 5. a 4. století, 4. doba hellenistická. Jsou tu rozmanité zlaté šperky vyspělého klenotnictví etruského, předměty ze slonoviny, jantaru, gemmy, skarabeje. Z plastiky jsou uvedeny kanopy, velké skulptury, a drobné sošky kamenné a bronzové od 7. století ve vybraných ukázkách, velké množství bronzových předmětů různého určení (stojany, trojnože, kandelábry, kotlíky, urny, přílby, držadla a j.). Keramika různých tvarů počínajíc villanovskou od 8. století je dobře zastoupena nádobami stylu geometrického a zvláště národní etruskou keramikou, proslulým bucchero s výzdobou rytou nebo plastickou, jež kvetla až do polovice 5. století. Význačné místo na půdě etruské měla řecká malovaná keramika černofigurová a později červenofigurová, která byla v Etrurii napodobována. Po ukončení výroby keramiky malované od 3. století je v oblibě keramika s výzdobou reliefní, napodobující zboží kovové. Z ostatní plastiky pozoruhodná a pro Etrurii charakteristická je terakotová dekorace architektury, ať jde o výzdobu reliefní (jako jsou na př. antefixy), figurální nebo ornamentální či plnoplastickou, jež v pozdní době vyplňovala štíty nebo tvořila akroteria. Jsou mezi nimi některé výtvořky, jež patří k nejvýznačnějším terakotovým plastikám ze starověku. Objevují se tu proslulé velké plastiky i ukázky z publikací jinak málo známé. Svě místo tu mají hojně votivní terakoty nalezené v okolí chrámů; nejvýznačnější jsou z Veji. Řada ukázek představěla toaletní náčiní, zvláště cisty a zrcadla s rozmanitými výjevy ze života i z mythologie, provedenými rytím neb reliefy, jež patří k nejlepším uměleckořemeslným výtvořkám etruským. Byly tu i etruské mince. Jsou tu ukázky volné portrétní plastiky, jež je nejskvělejším etruským výtvořem, z doby od 4. století do 1. století, pracované v bronzu a terakotě, a podoby zemřelých na urnách (zvláště ze tří center, Chiusi, Volterra, Perugia) a na sarkofázích typu skříňového a lehátkového — v starší době v idealizovaných typech, později portrétně věrné. Obojí mají reliefní výzdobu na bočních stěnách s výjevy z řeckých mytů a s náměty symbolickými. Ukázky hrobkových maleb byly v reprodukci.

Účelem výstav, v nichž šlo o vyložení co největšího počtu exponátů pro poznání tematiky, ikonografie, stylových znaků a technického provedení, byla nejen propagace znalostí umění etruského v širším okruhu zájemců, nýbrž i snaha dáti impuls k řešení jeho mnohých problémů na širší bási mezinárodní vědecké spolupráce.

Gabriel Hejzlar

Ze soukromých sbírek antického umění. Z množství antických památek, které byly v soukromém majetku v Německu, mnohé se dostaly po válce do veřejných sbírek, ale většinu, jež zůstala v soukromém vlastnictví, měl jen načas k dispozici Carl Blümel, jenž z nich vybral nejpozoruhodnější a málo známé a ty publikoval v nakladatelství berlínské Akademie pod názvem Antike Kunstwerke, 1953 (40 stran textu s 19 obr., 53 tab.). Je to řada drobných plastik z bronzu, terakoty, mramoru, stříbra, jedna velká z mramoru, mramorový relief, keramika, kovové nádoby, součásti kovových nádob, malovaný portrét. Plastiky jsou sestaveny v časovém sledu od 7. století př. n. l. do 3. století n. l. Jsou to artefakty skoro vesměs prostřední hodnoty; vyniká z nich mramorový lev z ostrova Kythery (tab. 7). Zajímavý námětem je černofigurový Iekythos s výjevem asi ze satyrského dramatu, maska ženské hlavičky ze slonoviny. Pozoruhodný osud, jak se zdá, měla stříbrná soška vínem opojeného satyra, jež je asi fimskou kopií originálu

ze 4.-3. století, dříve ve sbírce ve Florencii, která snad byla předlohou pro J. Sansovinova Bakcha v Bargellu a pro typ jednoho mladíka na mědirytině bakchanalu A. Mantegny. Difilem signována je terakotová soška efebá. Z doby římské je tu bronzový askos, mumiový portrét Řekyně a portrétní busta syna Filippa Araba. Podán je stručný, ale instruktivní a výstižný popis, uvedeny jsou příslušné analogie a výtvoři jsou datovány. Několikeré fotografické záběry bezvadné kvality dávají čtenáři bohatší zážitek z vybraných uměleckých výtvorů.

Gabriel Hejzlar

Mezinárodní konference o vzniku polis a pádu římského imperia v Liblicích.

Ve dnech 24.—26. dubna 1957 se konala v krásném prostředí Domu vědeckých pracovníků ČASV v Liblicích u Mělníka pracovní konference za početné účasti šedesáti domácích i zahraničních klasických filologů, starověkých historiků a klasických archeologů. Navázala zdařile na dobrou tradici dřívějších kongresů klasických filologů slovanských zemí. Zúčastnily se jí oficiální delegace z SSSR (prof. E. M. Štajermanová a prof. S. L. Utěnko), Polska (prof. K. Kumaniecki, prof. K. Majewski, prof. S. Srebrny, prof. T. Zawadzki, prof. I. Biezuńska-Matowisłowa, doc. Brózek, Gieremek a Krokowski), Bulharska (prof. D. Dimitrov, V. Velkov, T. Ivanov, L. Ognenova a M. Čičikova), NDR (rektor Humboldtovy university prof. W. Hartke, prof. J. Irmischer, prof. E. Welskopfová a doc. Diesner), Maďarska (prof. S. Borzsák a A. Mocsy), Rumunska (prof. D. M. Pippidi), dva hosté z Velké Británie (prof. G. Thomson a doc. R. F. Willets) a řada domácích pracovníků z ČSAV a z univerzit. Konference měla na pořadu dvě témata, k nimž byly předneseny referáty a řada diskusních příspěvků. Referát k prvnímu tématu, Řecká polis, její vznik a charakteristika, přednesl prof. G. Thomson a koreferát místo omluvivšího se prof. Lencmana (SSSR) prof. Utěnko. V diskusi se vystrídala řada domácích i zahraničních účastníků, jejichž příspěvky se zaměřovaly konkrétně k jednotlivým problémům. Z naší fakulty zde zasáhli do diskuse A. Bartoněk (K zemědělským poměrům ve starověkém Pylu) a R. Hošek (Polis a náboženství).

Ve druhé části konference přednesla referát k druhému tématu, Krise římského státu a římské společnosti v pozdní době císařské, prof. Štajermanová, koreferát měl doc. L. Varel (ČSR). Rovněž toto téma vyvolalo živou diskusi, již se z naší fakulty zúčastnili J. Češka (Otroci a veřejné mínění za principátu) a J. Hrubý (Eschatologie císařského rodu ve výtvarném umění starověkého Říma).

V rámci konference se též konala schůzka vedoucích jednotlivých delegací, na níž byla domluvena úzká spolupráce a výměna zkušeností a pracovníků jednotlivých států. Vedoucí delegací seznámili též účastníky konference se stavem věd o antice v jejich zemích a s publikačními možnostmi. Všeobecně byla zdůrazňována nutnost rozšíření výuky latiny na středních školách. Na posledním zasedání v Liblicích přednášel pak prof. Dimitrov o nástěnné výzdobě římské hrobky ze Silystry (Durostorum) a T. Ivanov zpřesnil Menandrovo autorství komedie *Achaiói* (Koerte, Menandros II, Lipsiae, Teubner, 1953, p. 40). Tato komedie, jejíž titul byl nalezen na mosaice v Ghighenu (Oescus) v Bulharsku, nebyla dosud známa. L. Ognenova podala nové rozluštění řeckého nápisu, který byl až dosud považován za illyrský. Její rozluštění bude publikováno ve sborníku, který připravuje bulharská akademie k počtě akademika Dečeva.

Na závěrečném zasedání konference, které se konalo za účasti širší veřejnosti v Praze, shrnuli prof. Thomson a prof. Štajermanová výsledky diskuse k referátům a zdůraznili význam historického materialismu pro řešení jednotlivých problémů. Jménem zahraničních účastníků poděkoval v latinském projevu prof. Kumaniecki za uspořádání iniciátoru a organizátoru konference akademiku A. Salátovi. Konferenci pak zakončil předseda osmé sekce ČSAV akademik Jaroslav Průšek. Materiály konference, která ukázala cesty k řešení jednotlivých otázek, budou vydány tiskem, aby se s nimi mohli seznámit i ti pracovníci, kteří se jednání nemohli zúčastnit.

Zdeněk Zlatuška